	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 1 от 10 стр.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ-ПЛЕВЕН
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”

ОДОБРЯВАМ:
 Декан на ФОЗ
 (Проф. д-р С. Янкуловска, д.м.н.)

ВЛИЗА В СИЛА
 ОТ УЧЕБНАТА 2019/2020 Г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА
ПО
„ОБЩА И ВЪЗРАСТОВА ПСИХОЛОГИЯ”
 ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН
“БАКАЛАВЪР”

СПЕЦИАЛНОСТ:
“СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО”
РЕДОВНО ОБУЧЕНИЕ

ПЛЕВЕН
2019 г.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 2 от 10 стр.

По държавни изисквания - задължителна

По учебен план на МУ - Плевен - задължителна

Учебен семестър: Втори

Хорариум: 30 часа – 20 ч. лекции и 10 ч. упражнения

Брой кредити: 4

Преподавател:

• Доц. Силвия Цветкова, Магистър по обществено здраве и здравен мениджмънт, Магистър по дефектология /специалност логопедия, Магистър по педагогика, Доктор по психология (Област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.2. Психология, шифър на научната специалност 05.06.20 - ВАК), Доцент по психология (Област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.2. Психология, шифър на научната специалност 05.06.05 – ВАК). Ректорат 2, ст. 218А, ет.3, тел. 064/884-171.

1. АНОТАЦИЯ:

Дисциплината обхваща две части: обща психология и възрастова психология. Първата част се явява фундаментална за втората. Така комплексно представена дисциплината поставя основите на знания, необходими в професионалната и житейската практика на завършващите студенти.

Основната **цел** на обучението при студентите бакалаври специалност “Социални дейности в здравеопазването” е да се осигурят базисни научни знания по обща и възрастова психология, които обезпечават цялостната им подготовка по специалността.

С изучаване на дисциплината студентите трябва да получат теоретична подготовка за структурния характер на психиката; методологията и методите за изследване на личностните параметри и характеристики на човека. От съвременни позиции се изучават проблемите относно поведението; потребностите и мотивите; способностите, характера и темперамента. Подчертано внимание се отделя на темите за психологията на социалните общности и групи, когнитивните процеси и особеностите на проявлението им в контекста на психичното.

Възрастовата психология дава възможност студентите да се запознаят както със спецификите на невро-физиологичното и психо-социалното развитие и личностно формиране през периода на детството и спецификите на функциониране през периодите на зрялост, така и с възрастовите и професионалните кризи. В хода на лекционния курс се развива психологическата култура и мотивира професионалната насоченост на студентите. В края на обучението студентите трябва да имат познания за научния статут на психологията, нейните функции, специфични понятия и конкретни изисквания в сферата на познанието. Акценти при обучението по дисциплината се поставят върху съвременните концепции и теории за периодизация и изследване на психичното развитие.

От главната цел произтичат следните **задачи** към студентите:

- Правилно да се ориентират в учебното съдържание, разбирайки интердисциплинарния му характер
- Правилно да разбират, използват гъвкаво съдържанието на представените теми
- Да се ориентират добре във важните моменти на учебното съдържание

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издаване: П Дата: 10.01.2012 г. Страница 3 от 10 стр.

- Правилно да интерпретират интегративните връзки на психологията (вътресистемни) и останалите изучавани дисциплини (междусистемни)

2. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

В резултат от обучението си и самоподготовката си, студентите-бакалаври трябва да добият **нови знания за:**

- научния статут на психологията
- историческите етапи и теории
- психичните явления
- групите методи в психологията
- психология на личността
- когнитивни процеси
- природо-типологичната основа на личността
- психология на общуването
- основни научни подходи към разбирането на човешкото развитие
- фактори, повлияващи развитието
- периодизация на развитието
- психология на детството
- психология на зрелостта
- кризи в развитието

След изпълнение на предвидените по дисциплината часове, студентите следва **да изградят умения:**

- Да се ориентират в базисните знания, които са предоставени в учебното съдържание
- Да прилагат на практика знанията, получени от дисциплината по отношение на себе си и околните
- Да се ориентират адекватно и правилно интерпретират ситуации и явления от областта на психология
- Да развиват умения за самоефективност и самокритичност
- Да развият рефлексивни и екипни умения
- Да умеят да извършват самоанализ
- Да развият умения за сравнително обективно възприемане и интерпретиране на възрастовите специфики, проявления и промени
- Да развият умения за ефективно функциониране в различни социални групи, извършвайки поведенчески анализ и самонаблюдение

3. ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции;
- Самоподготовка;
- Упражнения;
- Консултации.

4. МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекционна изложение;
- Решаване на казуси;
- Дискусия, беседа;
- Наблюдение;
- Работа с учебни материали;
- Самостоятелна подготовка;

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П Дата: 10.01.2012 г. Страница 4 от 10 стр.

- Работа в малка група;
- Писмено изпитване

Акценти в методите:

Лекционното изложение е основен метод за предаване на нови знания. Лекционните изложения се водят с целия курс студенти като се обезпечават с презентационни и пълнотекстови материали. Презентационните материали се представят чрез видеопроектори в лекционната зала. Материалите от лекционния курс се интегрират в пълен обем и се предоставят на студентите.

Работа с учебни материали. За повишаване качеството на обучение е предоставено съдържанието на учебник по дисциплината: „Увод в психологията”, с автор доц. Цветкова. Освен учебника, се осигуряват и допълнителни материали – презентации за всяка от темите от лекционния курс, пълен текст по определени теми, конспект за провеждане на семестриален изпит.

Упражненията са методи за затвърдяване на учебното съдържание. Вариациите в упражненията се отнасят до вида работа – самостоятелна или в група. За нуждите на упражненията по дисциплината се прави в началото на всяко едно от тях дискусивно актуализиране на кръга от усвоени знания, имащ отношение към темата на упражнението.

Писменото изпитване е метод, чрез който се проверяват знанията и уменията на студентите по дисциплината посредством въпросник, съдържащ отворен и затворен тип въпроси и който синтезира темите от конспекта. Въпросникът за контрол на знанията съдържа затворен тип въпроси само с едно или повече от едно верни твърдения, както и въпроси, които изискват допълване със собствен текст. Семестриалният изпит се реализира само в присъствена форма и се контролира от преподавателя.

5. ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ

Табл. 1.

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „ОБЩА И ВЪЗРАСТОВА ПСИХОЛОГИЯ”	Часове
	ОБЩА ПСИХОЛОГИЯ	
1	Психологията като научна област	2
2	Методология и методи на психологията	2
3	Психология на личността	2
4	Дейностни характеристики на личността. Поведение	2
5	Когнитивни процеси	2
6	Психология на общуването	1
	ВЪЗРАСТОВА ПСИХОЛОГИЯ	
7	Научен статут на възрастовата психология. Фактори за развитието. Периодизация на човешкото развитие	2
8	Методи за изучаване на развитието и методи на изследване	2
9	Психология на детството	2
10	Психология на зрелостта	2

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П Дата: 10.01.2012 г. Страница 5 от 10 стр.

11	Кризисни периоди в развитието. Здраве и болест	1
	ОБЩО	20

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА НА УПРАЖНЕНИЯТА ПО „ОБЩА И ВЪЗРАСТОВА ПСИХОЛОГИЯ”	Часове
1	Практическо използване на методи на психологията	2
2	Атрибутивна теория. Агресия и насилие	2
3	Образът на детството	2
4	Ролята на семейството за развитието	2
5	Психология на болния	2
	ОБЩО	10

6. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ И УПРАЖНЕНИЯТА.

6.1. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ

1. Психологията като научна област (2 ч.). Историческо развитие. Етапи в развитието на психологията. Предмет и обект на психологията през различните исторически етапи. Системна структура на психологията. Структура и функции на психиката. Класификация на психическите явления (психически процеси, психически състояния, психически свойства). Съвременната психология и другите науки. Определяне мястото на съвременната психология в системата на науките чрез подчертаване на процесите на взаимодействие и приносите ѝ за развитието на другите науки.

2. Методология и методи на психологията. (2 ч.). Методология. Методологията разглежда принципите на общите и частни науки, разработва общонаучни образци при поставен проблем. Методологията е не само наука, но и система за регулиране на човешкото познание. В тази система се определят нива и връзки. Принципи на психологията. Групи методи. Хипотеза на психологическите изследвания. Променливи в психологическия експеримент.

3. Психология на личността. (2 ч.). Структура на личността. Личност - индивид. Биологично и социално развитие. За да съставлява индивидът конкретна личност, той трябва да се прояви като носител на определени и характерни свойства в хода на взаимодействията си с обществената среда. Теории и подходи за изучаване на личността. развитието на личността се разглежда и разисква от различни теоретични позиции. Съзнание, субективност. Аз-концепция.

4. Дейностни характеристики на личността. Поведение (2 ч.). Дейност - дефиниране. Структура на дейността. Управление на дейността. Основни видове дейност. Поведение. Поведението като психофизиологически феномен. Рисково поведение. Асоциално поведение. Агресивно поведение – видове, специфики.

5. Когнитивни процеси (2 ч.). Разглеждат се внимание, възприятия, памет, мислене и реч. В психичната дейност вниманието заема особено място – явява се регулиращ и

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 6 от 10 стр.

организиращ психичната дейност механизъм, обезпечава протичането на познавателната дейност. Видове възприятия. Възприемане на пространството, времето и движението. Характеристика на паметта. Класификация – видове памет. Паметов процес. Структура на мисловния процес при решаване на проблеми. Видове мислене. Основни форми на мисленето. Основни ментални процеси. Език и реч. Основни свойства на речта. Видове реч. Сравнителен анализ между устна и писмена реч.

6. Психология на общуването. (1 ч.) Общуването като холистичен процес. Комуникативен процес – структура и видове. Психологически аспект на общуването – социална перцепция и интеракция. Конфликти – същност, видове. Личностни причини за възникване на конфликт. Помощ за преодоляване на груповия конфликт.

7. Научен статут на възрастовата психология. (2 ч.) Съвременен научен статут на възрастовата психология. Мястото и сред психологичните науки и взаимодействието и с други научни области. Предмет и обект на възрастовата психология. Задачи и актуални проблеми. Фактори на развитието. Наследственост, среда, възпитание – исторически и теоретични схващания за различните фактори. Биологичното и социалното в развитието. Периодизация на човешкото развитие. Психодинамични подходи - психоаналитичната теория на Фройд, стадии на развитие, психосоциалната теория на Е. Ериксон – етапи на човешкото развитие. Бихейвиоризъм и теории за научаването – Павлов, Трондайк, Скинър, Бандура. Когнитивни подходи – Пиаже, Виготски. Биологични подходи. Системни подходи – биоecологичен модел на развитието.

8. Методи за изучаване на развитието и методи на изследване (2 ч.) Методи за изучаване на развитието: анализ на индивидуални случаи (case study), системно наблюдение, въпросници, психологическо тестиране, инструментални методи. Методи за изследване на развитието: лонгитюден, метод на напречните срезове, комбинирани методи (описателни, експериментални).

9. Психология на детството (2 ч.) Кризи на идентичността. Влияние на семейството за изграждане на личността. Влияние на училищните и обществените институции върху изграждащата се личност. Кратки характеристики на възрастовите подпериоди в детството.

10. Психология на зрелостта (2 ч.) Акценти на периода на ранната зрялост: общо физическо развитие; секс и сексуалност; когнитивно развитие. Особенности в психосоциалното развитие през периода на ранната зрялост; Установяване на близки отношения, родителство; Професионален цикъл. 2. Физическа стабилност, изменчивост, здраве и болести на индивидите в средна възраст. Съхранение и изменение на когнитивните възможности. Психосоциално развитие – стабилност и изменчивост в развитието на личността; семейството и приятелите; стабилност и промяна в професионалния живот. 3. Физически аспекти на стареенето. Причини за стареенето. Когнитивни изменения в късна зрялост. Личност и стареене. Изменение на социалния статус. Семейни и лични взаимоотношения.

11. Кризисни периоди в развитието. Здраве и болест (1 ч.) Кризи в детството – закономерности и психологически феномени. Проблеми и конфликти при възрастния. Кризи в периода на зрялост. Соматичен и социален модел на болестта. Психичното здраве в контекста на холистичното и глобално здраве. Два подхода при интерпретиране на болестния процес. Психосоматика. Зависимост, съзависимост. Промени в психиката при наличие на болестен процес при деца и възрастни – подходи при взаимодействие.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П Дата: 10.01.2012 г. Страница 7 от 10 стр.

6.2. ТЕЗИСИ НА УПРАЖНЕНИЯТА

Табл. 2.

1. **Практическо използване на методи на психологията (2 ч.)**. Валидност и надеждност на методите за диагностика. Индивидуална работа с тест, въпросник и проба - сравняване на резултатите, коментари и анализи. Разглеждане на казус. Дискусия и обобщение.
2. **Атрибутивна теория. Агресия и насилие (2 ч.)**. Атрибутивната теория за обяснение на човешкото поведение, просоциално поведение. Емоции и поведение. Теории за агресията. Същност, видове и проява. Фактори, отключващи агресията. Насилие - разглеждане на казус. Обосноваване и извеждане на изводи.
3. **Образът на детството (2 ч.)**. Историческа ретроспекция на схващанията и отношението в някои общества и култури. Подрастващи и юноши – описателен преглед на периода през призмата на различни социално-исторически и икономическо-кризисни периоди. Работа с литературни източници.
4. **Ролята на семейството за развитието (2 ч.)**. Същност на семейството – историческа ретроспекция. Видове и функциониране. Мястото на семейството в живота на детето. Дисфункционални семейства. Родителски модели и родителски стилове. Влияние на родителските модели за формиране на Его-състоянието родител у детето. Работа по групи по казуси.
5. **Психология на болния (2 ч.)**. Фактори, обуславящи промените в психосоциалното и емоционалното функциониране при болното дете. Анализ на промените, настъпващи при болни деца от различни възрастови групи. Специфики на функционирането при болни възрастни – фактори на влияние. Персонализиран подход при взаимодействията в болнична среда. Ролеви игри.

7. МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ:

Оценяване знанията на студентите се базира на предварително дефинирани критерии и се формира от **заключителен контрол** с критерии за **формиране на крайна оценка**. В методите за контрол, като критерии за оценка на знанията се имат предвид:

- Пълнота на усвояване на учебния материал;
- Усвоена терминология;
- Съобразителност и гъвкавост при приложенията на знанията;
- Аналитични умения и способности;
- Умения за формиране на изводи и обобщения.

7.1. ТЕКУЩ КОНТРОЛ:

Текущият контрол се базира на учебната активност на студентите по време на учебните занятия. **Присъствието на предвидените по учебния план лекционни занятия по дисциплина**, съгласно Чл. 92, ал. 1, т. 1 от Правилник за устройството и дейността на Медицински университет – Плевен и Чл. 19, ал. 1 от Правилник за организацията на учебния процес в МУ – Плевен **е задължително и е основание за заверка на семестъра** по учебната дисциплина от страна на преподавателите.

7.2. ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН КОНТРОЛ:

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 8 от 10 стр.

Заключителният контрол предвижда провеждане на писмен изпит в сесията за втори семестър. Изпитът се провеждат по график, обявен от Учебен отдел при спазване реда и процедурите според Правилника на МУ – Плевен. Той се състои от въпросник с отворен и затворен тип въпроси. Времето за самостоятелно справяне с теста е предварително дефинирано от преподавателя – до 2 астрономични часа.

7.3. ФОРМИРАНЕ НА КРАЙНА ОЦЕНКА:

Крайната оценка е по шестобалната система и се закръглява с точност до единица в съответствие със скалата по ECTS. Минималната оценка за приключване на обучението е „Среден 3”, съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити.

8. СИСТЕМА ЗА НАБИРАНЕ НА КРЕДИТИ:

Общ брой кредити: 4

Сумарната кредитна оценка се формира от:

- присъствие на лекции;
- самостоятелна подготовка и полагане на семестриален изпит.

9. ИЗПИТЕН КОНСПЕКТ:

1. Психологията като научна област
2. Методология и методи на психологията
3. Психология на личността
4. Дейностни характеристики на личността
5. Поведение – същност, видове
6. Когнитивни процеси
7. Висши психични функции
8. Психология на общуването
9. Научен статут на възрастовата психология. Фактори за развитието
10. Периодизация на човешкото развитие
11. Методи за изучаване на развитието и методи на изследване
12. Психология на ранното детство
13. Психология на началната училищна възраст
14. Психология на съзряващата личност – юношество и младост
15. Психология на ранната зрялост
16. Психология на средната зрялост
17. Психология на късната зрялост
18. Кризисни периоди в развитието
19. Здраве и болест – деца и възрастни
20. Промени в психиката при наличие на болестен процес

10. ПРЕПОРЪЧВАНА ЛИТЕРАТУРА

10.1. Основна литература

1. Балтаджиева, Й., Психология на общуването, Я., 1998
2. Десев, Л., Речник по психология, С., 2008
3. Джонев, С., Социална психология, 1-4 том, С., 1999
4. Енциклопедия по психология, под ред. на Р. Дж. Корсини, С., 1998
5. Крылов, А., Психология, М., 2004
6. Илиева, Г., Психология на детското развитие, С., 2002

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 9 от 10 стр.

7. Минчев, Б., Проблеми на общата психология, С., 1998
8. Пиръов, Г., Проблеми на когнитивната психология, С., 2000
9. Рогов, Е., Психология, М., 2005
10. Стаматов, Р., Човешкото поведение, Пд., 2013
11. Стаматов, Р., Б. Минчев, Психология на човека, Пд., 2003
12. Трифонов, Т., Обща психология, ВТ, 2002
13. Цветкова, С., Увод в психологията, Пл., ИЦ-МУ, 2013

10.2. Препоръчана допълнителна литература

1. Адлер, А. Възпитание на децата. С., Здраве и щастие, 1998
2. Александровский, Ю.А. Состояния психической дезадаптации и их компенсация: Пограничные нервно-психические расстройства, 1989.
3. Алексиева, Е. Рисунките в психологическото изследване на личността С., УИ "Св. Кл. Охридски", 2000
4. Андреева, Л., Христоматия по социална психология, С., 2001
5. Арънсън, Е., Човекът – „социално животно”. С., 2009
6. Ашнър, Л. Когато родителите обичат прекалено: Как да освободим родителите и децата да заживеят свой живот. С., Наука и изкуство, 2000.
7. Ачкова, М., Приложна психология в медицината и здравните грижи, Коти, С., 2001
8. Берн, Е., Игрите, които хората играят, С., 2007
9. Бирн, Д., Б. Джонсон, Социална психология – ключевые идеи, М., 2003
10. Боа, Райнмар дю. Детските страхове: Разпознаване, разбиране и помощ. С., Лик, 1998
11. Большая энциклопедия психологически тестов, Эскимо, М., 2005
12. Борисова, В., Р. Арнаудова, Възрастова динамика и диагностика на психичното развитие, С., 1999
13. Брадшоу, Дж., Тайните на семейството, С., 2004
14. Вцлавик, П., Дж. Бавелас, Д. Джаксън, Прагматика на човешкото общуване, С., 2005
15. Гайдаров, К. Девиантното поведение на непълнолетните: Социално-психологически механизъм. С., Албатрос, 1998.
16. Гърбачева, А. Парадокси на поведението: Проблематичното в поведението на децата и юношите. Велико Търново: Фабер, 1997
17. Дьоларош, П., Да се говори, играйки: От психоанализа към индивидуална психодрама. С., Лик, 1999
18. Крайг, Г. Психология развития. М., Питер, 2002.
19. Купер, К. Индивидуальные различия. М., Аспект Пресс, 2000.
20. Маджирова, Н., Детска психопатология, МУ, Пд., 2003
21. Московичи, С. (под ред.). Социална психология, С., 2006
22. Нешев, П., Социалната психология. В., 2012
23. Одебер-Лароша, П., Как да преговаряме, 2001
24. О'Конър, Дж., НЛП – наръчник, С., 2005
25. Пиръов, Г., Проблеми на когнитивната психология, С., 2000
26. Попов, Хр.. Човешката агресия: С., 1999
27. Попова, С., Възпитателни взаимодействия в семейството, Бл., 2000
28. Стаматов, Р., Психология на общуването, Пд., 2006
29. Стойчев, И., Ан. Василева, Б. Андонов, Делово общуване и преговори в международния бизнес, С., 2007
30. Стоянов, В., Психичен стрес в организацията. В., 2011
31. Фестингер, Л. Теория когнитивного диссонанса, Санкт Петербург: Речь, 2000
32. Фрейда, А.. Психопатологии детства. М., Nota bene, 2000

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 10 от 10 стр.

33. Фройд, З. Детската душа. С., Евразия, 1994.
34. Baron, R. et all., Exploring Social Psychology, 1998
35. Brown, C., Social Psychology, L., SAGE, 2006
36. Grace, J. Craig, D. Baucum, Human Development, New Jersey, 2002
37. Napp, M., Nonverbal Communication in human interaction, 2002

11. АВТОР НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

Доц. С. Цветкова, д.пс

Учебната програмата е разгледана на катедрен съвет на катедра „Общественоздравни науки“ с Протокол №.... от год., приета е от Програмен съвет на Факултет Обществено здраве на 10.06.2019 год. и е утвърдена от факултетен съвет на факултет „Обществено здраве“ с Протокол/№/.....отгод.